

MATURA 2010

OSIĄGNIĘCIA MATURZYSTÓW
Z WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO
I WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO
W 2010 ROKU - NA PODSTAWIE
WYNIKÓW EGZAMINU MATURALNEGO
Z JĘZYKA ROSYJSKIEGO

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Łomży
18-400 Łomża

www.oke.lomza.pl
e-mail: sekretariat@oke.lomza.pl

AUTOR:

Grażyna Klimuszko

PROJEKT OKŁADKI:

Ivayla Świtajewska

Wstęp

W roku 2010 pisemny egzamin maturalny z języka rosyjskiego odbył się 14 maja. Jako egzamin obowiązkowy mógł być zdawany na poziomie podstawowym, jako egzamin dodatkowy – na poziomie podstawowym lub rozszerzonym.

Do egzaminu na poziomie podstawowym przystąpiło 1646 abiturientów szkół ponadgimnazjalnych z województwa podlaskiego oraz 867 abiturientów szkół z województwa warmińsko-mazurskiego. Do egzaminu na poziomie rozszerzonym przystąpiło 181 abiturientów z obu województw.

Warunkiem zaliczenia egzaminu zdawanego jako obowiązkowy było uzyskanie co najmniej 30% punktów możliwych do zdobycia. Dla egzaminu zdawanego jako dodatkowy nie określono progu zaliczenia.

1. Arkusz egzaminacyjny dla poziomu podstawowego

Egzamin na poziomie podstawowym (czas trwania: 120 minut) obejmował trzy części: rozumienie słuchanego tekstu, rozumienie pisanego tekstu i wypowiedź pisemną.

1.1. Rozumienie słuchanego tekstu

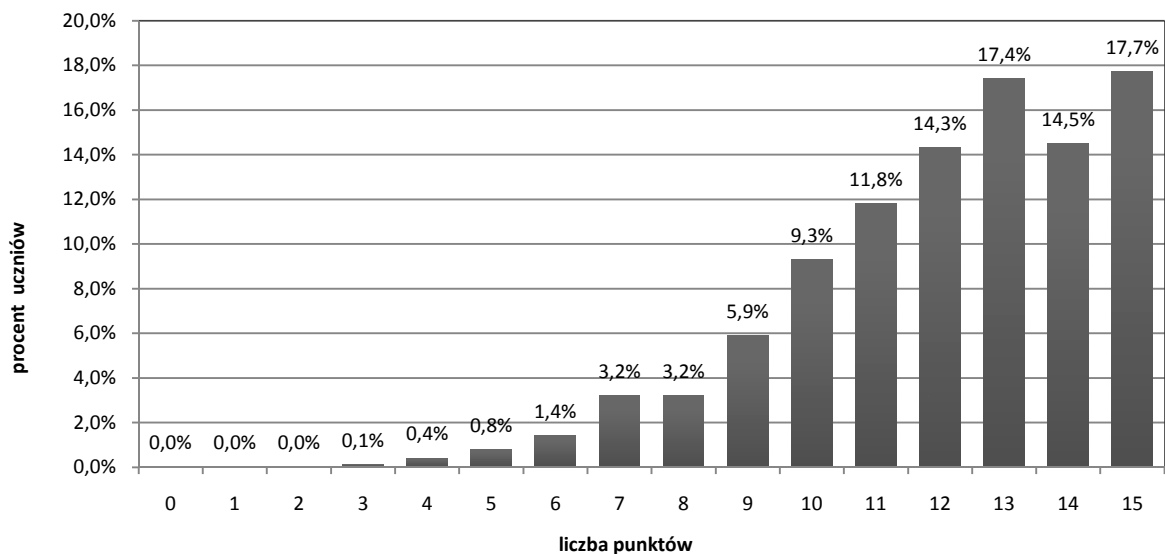
Ta część egzaminu trwała około 20 minut i składała się z trzech zadań zamkniętych. Zdający rozwiązywali zadania na podstawie tekstów nagranych w warunkach studyjnych przez rodzimych użytkowników języka rosyjskiego. Każdy tekst był odtworzony dwukrotnie, w nagraniu przewidziano przerwy na przeczytanie polecenia i zadania, rozwiązanie go i przeniesienie rozwiązania na kartę odpowiedzi.

Za tę część testu zdający mógł otrzymać 15 punktów (30% punktów możliwych do uzyskania na poziomie podstawowym) – po 5 punktów za każde zadanie.

Wiadomości i umiejętności z obszaru *rozumienie słuchanego tekstu* sprawdzano trzema zadaniami zamkniętymi, a teksty do nich dwukrotnie odtworzono z płyty CD.

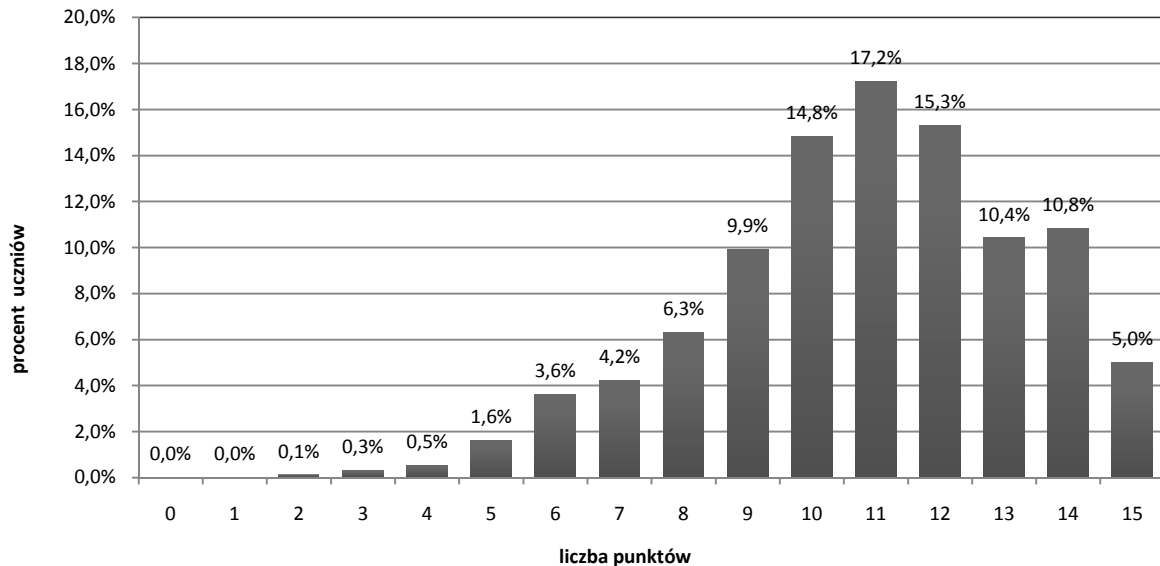
W województwie podlaskim średni wynik zdających pisemny egzamin maturalny z języka rosyjskiego w tym obszarze umiejętności – to **12 pkt**, czyli **80%** punktów możliwych do uzyskania. Maturzyści z województwa podlaskiego w zadowalającym stopniu opanowali umiejętność *rozumienia słuchanego tekstu*. Zadania w tej części egzaminu były dla nich łatwe. Najczęstszy wynik – to 15 punktów. Tę maksymalną liczbę punktów otrzymał co szósty zdający. Rozkład wyników przedstawiono na wykresie poniżej.

Wykres 1. Rozkład wyników w obszarze *rozumienie słuchanego tekstu* – województwo podlaskie

W województwie warmińsko-mazurskim średni wynik zdających pisemny egzamin maturalny z języka rosyjskiego w tym obszarze umiejętności – to **10,8 pkt**, czyli **72%** punktów możliwych do uzyskania. Zadania na rozumienie słuchanego tekstu były łatwe dla maturzystów z województwa warmińsko-mazurskiego. Najczęstszy wynik w tej części egzaminu – to 11 punktów. Rozkład wyników przedstawiono na wykresie poniżej.

Wykres 2. Rozkład wyników w obszarze *rozumienie słuchanego tekstu* – województwo warmińsko-mazurskie

Arkusz egzaminacyjny sprawdzał stopień opanowania wiadomości i umiejętności zapisanych w *Standardach wymagań egzaminacyjnych z języka obcego nowożytnego*. Stopień osiągnięć abiturientów z województw podlaskiego i warmińsko-mazurskiego w obszarze *rozumienie słuchanego tekstu* przedstawia tabela 1.

Tabela 1. *Rozumienie słuchanego tekstu* PP

Nr zadania	Sprawdzana umiejętność ucznia	Liczba punktów możliwych do uzyskania	Procent uzyskanych punktów	
			podlaskie	warmińsko-mazurskie
1.	(II.1a) zdający określa główną myśl tekstu	5	95,2	92,8
2.	(II.1b) zdający określa główną myśl poszczególnych części tekstu	5	71,7	60,6
3.	(II.1d) zdający selekcjonuje informacje	5	74,1	63,3

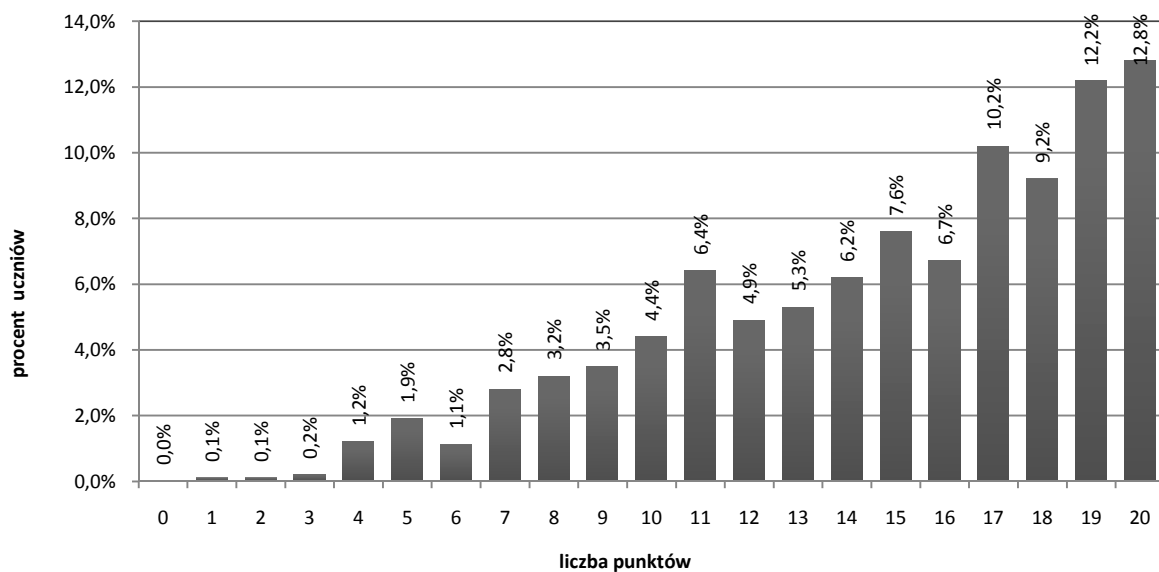
1.2. Rozumienie pisanego tekstu

Ta część egzaminu składała się z trzech zadań zamkniętych. Za ich rozwiązanie zdający mógł otrzymać 20 punktów (40% punktów możliwych do uzyskania na poziomie podstawowym).

W województwie podlaskim średni wynik zdających pisemny egzamin maturalny z języka rosyjskiego w tym obszarze umiejętności – to **14,8 pkt**, czyli **73,8%** punktów możliwych do uzyskania. Zadania na rozumienie pisanego tekstu okazały się łatwe dla maturzystów. Najczęstszym wynikiem w tej części egzaminu było 20 punktów. Tę maksymalną liczbę punktów otrzymał co ósmy zdający. Umiejętność *rozumienia pisanego tekstu* maturzyści

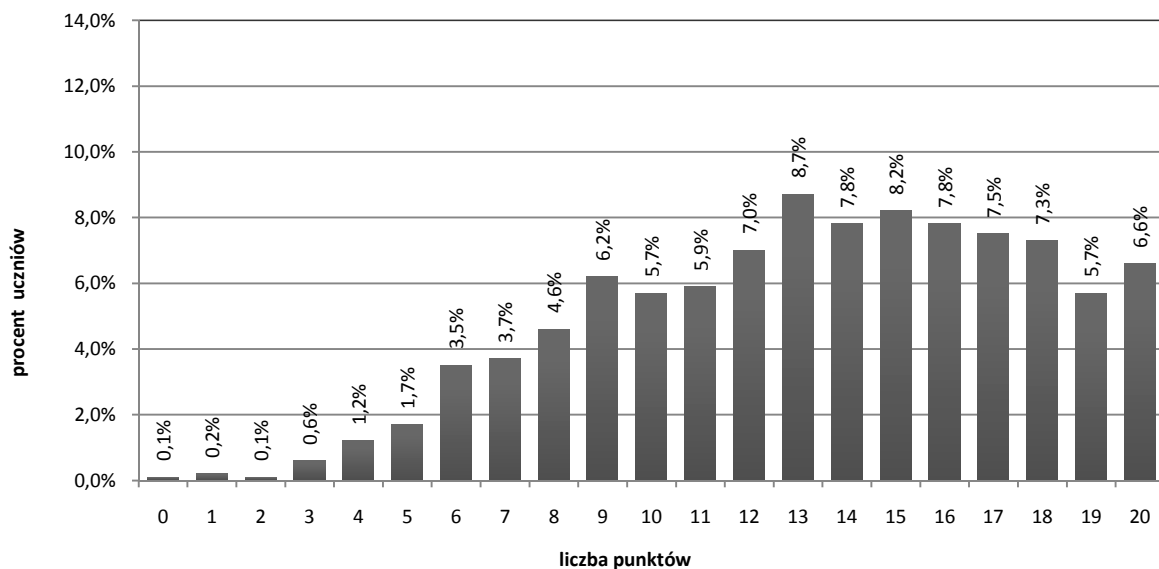
z województwa podlaskiego opanowali w zadowalającym stopniu. Rozkład wyników przedstawiono na wykresie poniżej.

Wykres 3. Rozkład wyników w obszarze *rozumienie pisanego tekstu* – województwo podlaskie

W województwie warmińsko-mazurskim średni wynik zdających pisemny egzamin maturalny z języka rosyjskiego w tym obszarze umiejętności – to **13,3 pkt**, czyli **66,4%** punktów możliwych do uzyskania. Zadania na *rozumienie pisanego tekstu* dla maturzystów z województwa warmińsko-mazurskiego okazały się umiarkowanie trudne. Najczęstszy wynik w tej części egzaminu – to 13 punktów, taki wynik uzyskał co jedenasty zdający. Rozkład wyników przedstawiono na wykresie poniżej.

Wykres 4. Rozkład wyników w obszarze *rozumienie pisanego tekstu* – województwo warmińsko-mazurskie

Arkusz egzaminacyjny sprawdzał stopień opanowania wiadomości i umiejętności zapisanych w *Standardach wymagań egzaminacyjnych z języka obcego nowożytnego*. Stopień osiągnięć abiturientów z województw podlaskiego i warmińsko-mazurskiego w obszarze *rozumienie pisanego tekstu* przedstawia tabela 2.

Tabela 2. Rozumienie pisanego tekstu PP

Nr zadania	Sprawdzana umiejętność ucznia	Liczba punktów możliwych do uzyskania	Procent uzyskanych punktów	
			podlaskie	warmińsko-mazurskie
4	(II.2b) zdający określa główną myśl poszczególnych części tekstu	7	72,0	64,3
5.	(II.2d) zdający selekcjonuje informacje	7	74,2	65,3
6.	(II.2c) zdający stwierdza, czy tekst zawiera określone informacje	6	75,5	70,1

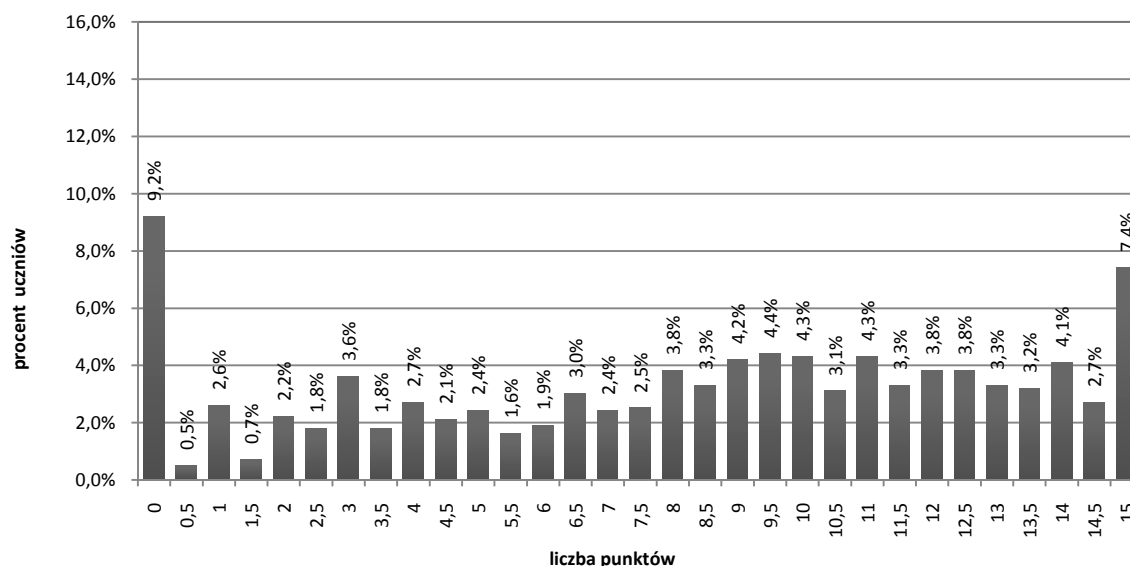
1.3. Wypowiedź pisemna

Część trzecia arkusza dla poziomu podstawowego składała się z dwóch zadań otwartych. Zdający realizował polecenie napisania dwóch tekstów użytkowych: ogłoszenia i listu prywatnego. Obydwie formy wymagały użycia języka obcego w sytuacji naturalnej, w której zdający może się znaleźć w przyszłości.

Za rozwiązanie tej części testu zdający mógł uzyskać maksymalnie 15 punktów (30% punktów możliwych do uzyskania na poziomie podstawowym) – 5 punktów za napisanie ogłoszenia i 10 punktów za zredagowanie listu prywatnego.

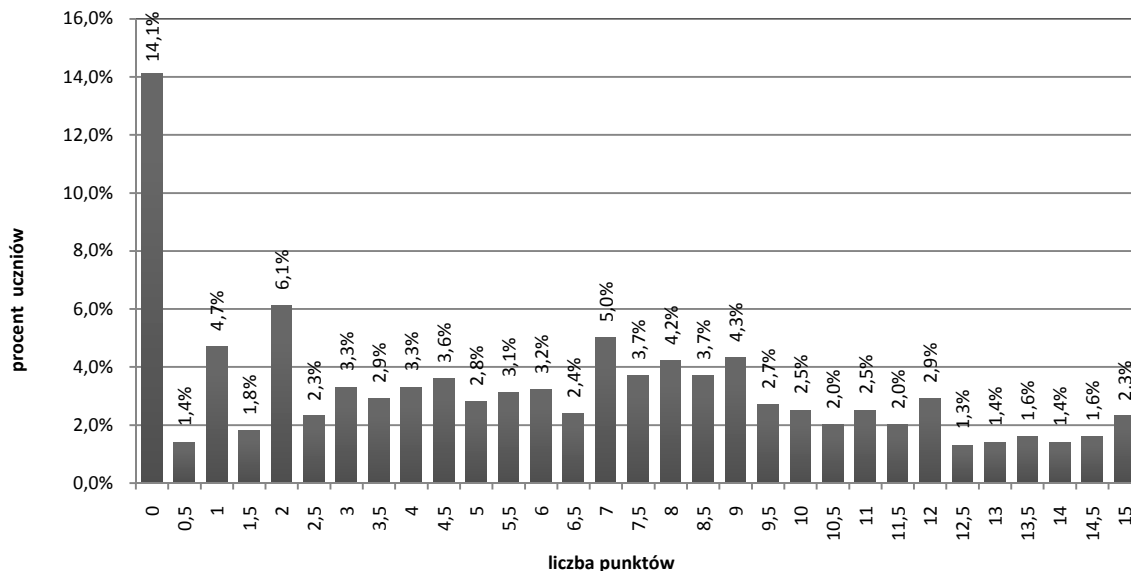
W województwie podlaskim średni wynik zdających za realizację wypowiedzi pisemnej – to **8,25 pkt**, czyli **55%** punktów możliwych do uzyskania. Napisanie dwóch form użytkowych okazało się dla maturzystów z województwa podlaskiego zadaniem umiarkowanie trudnym. Najczęstszym wynikiem w tej części egzaminu było 0 punktów, ten wynik otrzymał co jedenasty zdający (9,2%). Wielu maturzystów (7%) za wypowiedź pisemną uzyskało maksymalną liczbę 15 pkt. Rozkład wyników przedstawiono na wykresie poniżej.

Wykres 5. Rozkład wyników w części *wypowiedź pisemna* – województwo podlaskie

W województwie warmińsko-mazurskiego średni wynik zdających za realizację wypowiedzi pisemnej – to **6 pkt**, czyli **40%** punktów możliwych do uzyskania. Napisanie dwóch form użytkowych okazało się dla maturzystów z województwa warmińsko-mazurskiego zadaniem trudnym. Najczęstszy wynik w tej części egzaminu – to 0 punktów, ten wynik otrzymał co siódmy maturzysta. Rozkład wyników przedstawiono na wykresie poniżej.

Wykres 6. Rozkład wyników w części *wypowiedź pisemna* – województwo warmińsko-mazurskie

Arkusz egzaminacyjny sprawdzał stopień opanowania wiadomości i umiejętności zapisanych w *Standardach wymagań egzaminacyjnych z języka obcego nowożytnego*. Stopień osiągnięć abiturientów z województw podlaskiego i warmińsko-mazurskiego w części *wypowiedź pisemna* przedstawia tabela 3.

Tabela 3. *Wypowiedź pisemna* PP

Nr zadania	Sprawdzana umiejętność ucznia	Liczba punktów możliwych do uzyskania	Procent uzyskanych punktów		
			podlaskie	warmińsko-mazurskie	
7.	Krótką formą użytkową	5	58,3	43,0	
	(IV.2b) zdający uzyskuje, udziela, przekazuje lub odmawia informacji, wyjaśnień, pozwoleń	inf. 1	1	75,0	63,0
		inf. 2	1	54,9	43,0
		inf. 3	1	66,5	50,1
		inf. 4	1	66,7	43,4
(III.2e) zdający poprawnie stosuje środki leksykalno-gramatyczne, adekwatnie do ich funkcji	poprawność językowa	1	28,6	15,5	

8.	Dłuższa forma językowa		10	53,1	38,2
	(IV.2b) zdający uzyskuje, udziela, przekazuje lub odmawia informacji, wyjaśnień, pozwoleń	inf. 1	1	58,1	42,6
		inf. 2	1	63,5	48,4
		inf. 3	1	61,0	46,1
		inf. 4	1	59,9	48,4
	(III.2f) zdający wypowiada się w określonej formie z zachowaniem podanego limitu słów	forma	2	63,1	47,2
	(I.1) zdający zna proste struktury leksykalno-gramatyczne umożliwiające formułowanie wypowiedzi	bogactwo językowe	2	47,3	32,2
(III.2e) zdający poprawnie stosuje środki leksykalno-gramatyczne, adekwatnie do ich funkcji	poprawność językowa	2	34,0	18,6	

1.2. Arkusz egzaminacyjny dla poziomu rozszerzonego

Ze względu na niewielką liczbę zdających pisemny egzamin maturalny z języka rosyjskiego na poziomie rozszerzonym w sprawozdaniu odniesiono się do wyników abiturientów z całego obszaru, który swoim zasięgiem obejmuje Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Łomży. W analizie odwołano się do wskaźników rozwiązywalności zadań, sprawdzających wiadomości i umiejętności zapisane w *Standardach wymagań egzaminacyjnych z języka obcego nowożytnego*.

Egzamin na poziomie rozszerzonym składał się z dwóch części.

Część I arkusza dla poziomu rozszerzonego (czas trwania: 120 minut) zawierała trzy zadania. Dwa z nich sprawdzały umiejętność stosowania struktur leksykalno-gramatycznych. Zadanie 3 polegało na wypowiedzeniu się w formie pisemnej na jeden z trzech zaproponowanych tematów. Za część I arkusza dla poziomu rozszerzonego zdający mógł otrzymać maksymalnie 23 punkty (46% punktów możliwych do uzyskania na poziomie rozszerzonym).

Część II poziomu rozszerzonego (czas trwania: 70 minut) obejmowała: rozumienie słuchanego tekstu oraz rozumienie pisanego tekstu i rozpoznawanie struktur leksykalno-gramatycznych. Składała się wyłącznie z zadań zamkniętych.

Na wykonanie trzech zadań, sprawdzających umiejętność rozumienia słuchanego tekstu, przeznaczono około 25 minut. Nagranie zostało wykonane w warunkach studyjnych przez rodzimych użytkowników języka rosyjskiego. Słownictwo i struktury gramatyczne zawarte w wysłuchanych tekstach zawierały elementy typowe dla poziomu rozszerzonego. Podobnie jak na poziomie podstawowym, każdy tekst odtworzono dwukrotnie. Przewidziano także przerwy na zapoznanie się z poleceniem i zadaniem, rozwiązanie go i przeniesienie rozwiązań na kartę odpowiedzi. Za wykonanie tej części testu zdający mógł uzyskać maksymalnie 15 punktów (30% punktów możliwych do uzyskania na poziomie rozszerzonym).

Za rozwiązanie trzech zadań, sprawdzających umiejętności rozumienia pisanego tekstu i rozpoznawania struktur leksykalno-gramatycznych, zdający mógł otrzymać maksymalnie 12 punktów (24% punktów możliwych do uzyskania na poziomie rozszerzonym).

Stopień osiągnięć abiturientów z terenu działania OKE w Łomży na poziomie rozszerzonym maturalnego egzaminu z języka rosyjskiego przedstawia tabela 4.

Tabela 4. Stopień opanowania umiejętności na poziomie rozszerzonym OKE Łomża

Nr zad.	Sprawdzana umiejętność ucznia	Liczba punktów możliwych do uzyskania	Procent uzyskanych punktów OKE
1, 2	(V.2b) zdający stosuje zmiany struktur leksykalno-gramatycznych, rejestru, stylu lub formy tekstu	5	49,9
Wypowiedź pisemna – temat 1 (rozprawka)		18	73,4
3	(III.2d) zdający tworzy tekst w postaci dłuższej, wieloaspektowej wypowiedzi pisemnej uwzględniającej przedstawianie i uzasadnianie opinii własnych i innych osób	5	86,9
	(III.2f) zdający wypowiada się w określonej formie z zachowaniem podanego limitu słów	4	90,1
	(I.1) zdający zna różnorodne struktury leksykalno-gramatyczne umożliwiające formułowanie wypowiedzi	5	61,5
	(III.2e) zdający poprawnie stosuje środki leksykalno-gramatyczne adekwatnie do ich funkcji	4	54,8
Wypowiedź pisemna – temat 2 (recenzja)		18	61,1
3	(III.2d) zdający tworzy tekst w postaci dłuższej, wieloaspektowej wypowiedzi pisemnej uwzględniającej przedstawianie i uzasadnianie opinii własnych i innych osób	5	67,5
	(III.2f) zdający wypowiada się w określonej formie z zachowaniem podanego limitu słów	4	81,3
	(I.1) zdający zna różnorodne struktury leksykalno-gramatyczne umożliwiające formułowanie wypowiedzi	5	57,5
	(III.2e) zdający poprawnie stosuje środki leksykalno-gramatyczne adekwatnie do ich funkcji	4	37,5
Wypowiedź pisemna – temat 3 (opowiadanie)		18	63,6
3	(III.2d) zdający tworzy tekst w postaci dłuższej, wieloaspektowej wypowiedzi pisemnej uwzględniającej przedstawianie i uzasadnianie opinii własnych i innych osób	5	73,4
	(III.2f) zdający wypowiada się w określonej formie z zachowaniem podanego limitu słów	4	79,4
	(I.1) zdający zna różnorodne struktury leksykalno-gramatyczne umożliwiające formułowanie wypowiedzi	5	53,4
	(III.2e) zdający poprawnie stosuje środki leksykalno-gramatyczne adekwatnie do ich funkcji	4	48,4
Rozumienie słuchanego tekstu		15	85,9
4.5	(II.1a) zdający określa główną myśl tekstu	1	91,2
6	(II 1b) zdający określa główną myśl poszczególnych części tekstu	5	78,9
4.1 – 4.4	(II 1c) zdający stwierdza, czy tekst zawiera określone informacje	4	90,3
5.1 – 5.4	(II. 1d) zdający selekcjonuje informacje	4	87,0
5.5	(II.1e) zdający określa intencje autora lub nadawcy tekstu	1	93,4
Rozumienie pisanego tekstu i rozpoznawanie struktur leks.-gram.		12	81,0
7	(II.2d) zdający selekcjonuje informacje	4	89,6
8	(II.2f) zdający określa związki między poszczególnymi częściami tekstu	5	85,4
9	(II.2j) zdający rozpoznaje różnorodne struktury leksykalno-gramatyczne w podanym kontekście	3	62,2

1.3. Stopień opanowania umiejętności zapisanych w *Standardach wymagań egzaminacyjnych*

Rozdział ten podzielono na podrozdziały poświęcone kolejnym obszarom *Standardów wymagań egzaminacyjnych*. W pierwszej części każdego podrozdziału opisano umiejętności maturzystów, którzy 14 maja 2010 roku przystąpili do pisemnego egzaminu maturalnego z języka rosyjskiego na poziomach podstawowym i rozszerzonym. Druga część każdego podrozdziału – to materiał pomocniczy, podpowiadający, w jaki sposób arkusze egzaminacyjne z minionych sesji można wykorzystać do doskonalenia umiejętności uczniów.

1.3.1. Rozumienie słuchanego tekstu

(II.1b) Zdający określa główną myśl poszczególnych części tekstu

Umiejętność tę sprawdzano zadaniem 2 w arkuszu dla poziomu podstawowego oraz zadaniem 6 w arkuszu dla poziomu rozszerzonego.

Do zadania 2 wykorzystano tekst z zakresu tematycznego „Zakupy i usługi – kupowanie, reklama” o pułapkach, które czyhają na klientów podczas zakupów. Fragmenty tekstu opowiadały o tym, jak bardzo muzyka i przyjemny zapach, informacja o wyprzedaży i rozmieszczenie towarów w sklepie mają wpływ na ilość naszych zakupów.

Natomiast zadanie 6 oparto na tekście z zakresu tematycznego „Podróżowanie i turystyka – wycieczki, zwiedzanie”. Była to oferta biura turystycznego, dotycząca weekendowych wyjazdów do ciekawych podmoskiewskich miejscowości.

Teksty, wykorzystane odpowiednio w arkuszach dla poziomów podstawowego i rozszerzonego, różniły się zakresem struktur leksykalno-gramatycznych.

Na obu poziomach egzaminu umiejętność określania głównej myśli tekstu sprawdzano zadaniem na dobieranie. W obu przypadkach maturzyści do fragmentów tekstu dobierali odpowiednie nagłówki.

Stopień opanowania umiejętności określania głównej myśli poszczególnych części tekstu przez maturzystów zdających pisemny egzamin maturalny z języka rosyjskiego przedstawia poniższa tabela.

Tabela 5. Stopień opanowania umiejętności określania głównej myśli poszczególnych części tekstu

Poziom egzaminu	Nr zadania	Procent uzyskanych punktów	
PP	2	podlaskie	warmińsko-mazurskie
		71,7	60,6
PR	6	OKE	
		78,9	

Materiał pomocniczy – jak rozwiązywać zadania na dobieranie, sprawdzające umiejętność określania głównej myśli poszczególnych części tekstu

Spośród zadań cząstkowych najniższy wskaźnik łatwości (0,59 – woj. podlaskie, 0,41 – woj. warmińsko-mazurskie) osiągnęło zadanie cząstkowe 2.5. Na jego przykładzie warto prześledzić etapy rozwiązywania zadań tego typu. Niżej fragment tekstu:

2.5. Когда вам кажется, что покупки уже сделаны, и вы идёте рассчитаться за товары, здесь вас ждут витрины со всевозможными мелочами: бижутерией, сумками, солнечными очками и другими украшениями. Доказано, что именно в этой части торгового зала совершается 90% импульсных покупок.

Do tego fragmentu maturzysta dopasowywał odpowiedni nagłówek, wybierając spośród następujących propozycji:

- A. *Кассы – самая опасная зона магазина*
- B. *Улыбка может быть обманчивой*
- C. *Воздействие посредством цвета*
- D. *С музыкой приятнее*
- E. *Магия низких цен*
- F. *Сила аромата*

Określić główną myśl fragmentu, to stwierdzić, jakiego problemu, wydarzenia, przedmiotu lub postaci on dotyczy. Określić główną myśl fragmentu – to po prostu odpowiedzieć na pytanie, o czym lub o kim ten tekst opowiada. Aby poprawnie wykonać to zadanie, należy pamiętać, że:

- w zadaniu nie powtarzamy wyrazów, wyrażeń i zwrotów z tekstu, używamy synonimów i wyrażeń synonimicznych;
- jeżeli te same słowa powtarzają się i w zadaniu, i w tekście, to jest to tzw. „pułapka” językowa (celem tego zabiegu jest skierowanie na niewłaściwy trop);
- dopiero zrozumienie całych fragmentów, a nie pojedynczych słów, skutkuje udzieleniem prawidłowej odpowiedzi;
- do nagłówka musi pasować cały fragment tekstu, a nie tylko wybrane jego elementy.

Maturzyści nie mieli trudności z dobraniem nagłówka do fragmentów opowiadających o wpływie muzyki i zapachu na nasze zakupy. Nie dostrzegli jednak wyrażeń i zwrotów, sugerujących dobranie nagłówka A. do cytowanego wyżej fragmentu tekstu. A było ich wiele.

W nagłówku zasugerowano wszystkie elementy, pojawiające się we fragmencie. Już zdanie покупки уже сделаны, и вы идёте рассчитаться за товары może odnosić się tylko do kas, bo mowa tutaj o zakończeniu zakupów i rozliczeniu się (zapłaceniu) za towar. Odpowiedź wzmacniają jeszcze określenia здесь oraz в этой части торгового зала, które sugerują miejsce, strefę, jest to więc зона. Pamiętać należy także, że w całym tekście mowa o pułapkach zakupów, czyli metodach, przy pomocy których sprzedający zmuszają klientów do kupienia niepotrzebnych produktów. Najbardziej niebezpieczne w sklepie jest więc miejsce, gdzie dochodzi do 90% импульсных покупок.

Część zdania z opisem przedmiotów, które można w tym miejscu kupić, ma skierować słuchającego na niewłaściwy trop. Dlatego, być może, zdający wybierali nagłówek C. (biżuteria, torby i inne ozdoby są przecież kolorowe) lub nagłówek E. (bo skoro *мелочи*, to prawdopodobnie tanie). Tych informacji oczywiście domyślamy się, gdyż we fragmencie nie ma nawet mowy o kolorze i cenach.

(II.1a) Zdający określa główną myśl tekstu

Umiejętność tę sprawdzano zadaniem 1 w arkuszu dla poziomu podstawowego oraz zadaniem 4.5 w arkuszu dla poziomu rozszerzonego.

Zadanie 1 odnosiło się do zakresu tematycznego „Szkoła”. Po wysłuchaniu odpowiedzi pięciu Rosjan na pytanie *Какая школа лучше – государственная или частная?* zdający musieli zdecydować, czy mówiący są zwolennikami szkoły państwowej czy prywatnej.

Natomiast zadanie 4.5 typu prawda/fałsz polegało na określeniu głównego tematu tekstu o moskiewskiej metodzie segregowania zużytych opakowań. W zadaniu wykorzystano tekst z zakresu tematycznego „Świat przyrody – zagrożenie i ochrona środowiska naturalnego”.

Przygotowane dla poziomu podstawowego i rozszerzonego teksty różniły się stopniem trudności.

Zarówno na poziomie podstawowym, jak i rozszerzonym umiejętność określania głównej myśli słuchanego tekstu zdający opanowali w stopniu bardzo dobrym. Wszystkie zadania cząstkowe były dla nich bardzo łatwe.

Tabela 6. Stopień opanowania umiejętności określania głównej myśli tekstu

Poziom egzaminu	Nr zadania	Procent uzyskanych punktów	
PP	1	podlaskie	warmińsko-mazurskie
		95,2	92,8
PR	4.5	OKE	
		91,2	

Materiał pomocniczy – jak rozwiązywać zadania, sprawdzające umiejętność określania głównej myśli tekstu

W zadaniach tego typu obowiązują takie same zasady, jak w zadaniach sprawdzających umiejętność określania głównej myśli poszczególnych części tekstu. Określić główną myśl tekstu – to odpowiedzieć na pytanie, o czym lub o kim ten tekst opowiada. Takim tekstem może być krótka wypowiedź uczestnika ankiety czy sondy ulicznej – jak w zadaniu 1 w arkuszu dla poziomu podstawowego. Ale zdający może być także poproszony o określenie głównej myśli dłuższego tekstu (jak w zadaniu 4.5), do którego ułożono już inne zadania cząstkowe na selekcjonowanie informacji.

Na przykładzie zadania 1.4 warto pokazać uczniom, w jakie pułapki mogą wpaść, jeżeli będą sugerować się znaczeniem pojedynczych, wyłapanych z tekstu, słów i wyrażeń, a nie kontekstem całej wypowiedzi. Przypomnijmy, że jeżeli te same słowa powtarzają się i w zadaniu, i w tekście, to celem tego zabiegu jest skierowanie odbiorcy na niewłaściwy trop.

Pytanie brzmiało: *Какая школа лучше – государственная или частная?*

Jeden z rozmówców odpowiedział w następujący sposób:

1.4. Чем престижнее частная школа, тем выше плата за обучение. А ещё появляются расходы на одежду определённого уровня, различные дорогостоящие занятия спортом и хобби. А ведь и в государственной школе много интересных кружков, секций, дополнительных занятий. Да ещё и бесплатно. Зачем же деньги зря тратить?

W tekście pojawiają się oba wyrażenia: *государственная школа* oraz *частная школа*. Na początku Rosjanin mówi o prestiżu szkoły prywatnej, dodatkowych zajęciach i możliwościach rozwijania hobby. Są to przecież zalety, więc maturzysta, który „wyłapuje” pojedyncze słowa, jako poprawną wskaże odpowiedź nieprawidłową, nie słuchając dalszej części wypowiedzi. Jednak z kontekstu wynika, że dla mówiącego decydującym kryterium są pieniądze (*плата за обучение, расходы, дорогостоящие, бесплатно, деньги зря тратить*). Z tego punktu widzenia dla wypowiadającego się Rosjanina lepsza jest szkoła państwowa.

(II.1d) Zdający selekcjonuje informacje

Umiejętność tę sprawdzano zadaniem 3 w arkuszu dla poziomu podstawowego i zadaniem 5 (bez 5.5) w arkuszu dla poziomu rozszerzonego.

Zadanie 3 skonstruowano w oparciu o tekst narracyjny z zakresu tematycznego „Świat przyrody – zwierzęta”. Rozwiązując to zadanie, maturzyści wysłuchali historii z życia wziętej – narratorka opowiadała o tym, jak zaopiekowała się przypadkowo znalezionym psem.

Natomiast do zadania 5 wykorzystano tekst o superszybkim pociągu, który będzie kursować na trasie Moskwa – Sankt Petersburg („Podróżowanie i turystyka – środki transportu”).

Były to zadania wyboru wielokrotnego. Na poziomie podstawowym egzaminu zdający wybierali prawidłowe rozwiązanie spośród trzech, a na poziomie rozszerzonym spośród czterech proponowanych odpowiedzi.

Stopień opanowania umiejętności selekcjonowania informacji przez maturzystów zdających pisemny egzamin maturalny z języka rosyjskiego przedstawia poniższa tabela.

Tabela 7. Stopień opanowania umiejętności selekcjonowania informacji

Poziom egzaminu	Nr zadania	Procent uzyskanych punktów	
		podlaskie	warmińsko-mazurskie
PP	3	74,1	63,3
		OKE	
PR	5.1 – 5.4	87,0	

Materiał pomocniczy – jak rozwiązywać zadania wyboru wielokrotnego, sprawdzające umiejętność selekcjonowania informacji

Zadania cząstkowe 5.1 – 5.4 dla zdających poziom rozszerzony były łatwe i bardzo łatwe. Niższym stopniem opanowania umiejętności selekcjonowania informacji w słuchanym tekście charakteryzują się maturzyści, którzy przystąpili do egzaminu na poziomie podstawowym. W zadowolającym stopniu poradzili sobie oni ze wskazaniem przyczyn złego nastroju narratorki (zadanie 3.1), źródła informacji o sposobach opieki nad psem (zadanie 3.3) oraz poprzedniego właściciela psa (zadanie 3.4). Najbardziej wypadło w zadaniu 3.2 wskazanie prawidłowej odpowiedzi w pytaniu o przyczynę nazwania psa Czizem (0,57 podlaskie, 0,39 warmińsko-mazurskie). Analizując to ostatnie zadanie, warto zastanowić się, co skierowało zdających na niewłaściwy tor. Niżej fragment tekstu, odnoszący się do zadania cząstkowego 3.2.

(...) Оказалось, что на моём половичке сидело белое чудовище с мордой как у крысы, с розовым носом и маленькими глазками. (...) Когда я слегка приоткрыла дверь, собака влетела ко мне в квартиру. Она сразу схватила со стола кусок сыра, а потом развалилась на постели и улыбнулась всей мордой. Так в моей жизни появился бультерьер, который безумно любил сыр. Поэтому я назвала его Чиз. Но, если честно, его следовало бы назвать Вредитель, потому что за неделю он съел две пары моих тапочек. (...)

Zadanie cząstkowe brzmiało:

3.2. Кличка собаки отвечала её

- A. странному поведению.
- B. кулинарным вкусам.
- C. внешнему виду.

Poprawne rozwiązanie zadania utrudniła na pewno nieznamość leksyki, zwłaszcza słowa *кличка*. Ale zdający, którzy znają znaczenie tego słowa, nie powinni mieć problemów ze zrozumieniem wysłuchanego tekstu i odniesieniem się do proponowanych odpowiedzi. Każda z nich została zasugerowana w transkrypcji tekstu. I tak, *странное поведение* znalazło odzwierciedlenie we fragmencie *его следовало бы назвать Вредитель, потому что за неделю он съел две пары моих тапочек*, o wyglądzie mowa we fragmencie *белое чудовище с мордой как у крысы, с розовым носом и маленькими глазками*, *кулинарные вкусы* opisano w *бультерьер, который безумно любил сыр* i wzmocniono jeszcze w zdaniu *Поэтому я назвала его Чиз*.

Reasumując, w zadaniach wyboru wielokrotnego, sprawdzających umiejętność selekcjonowania informacji, każdemu elementowi zadania odpowiada jakiś fragment tekstu. Zdający powinien znaleźć te elementy i stwierdzić, które z nich są, a które nie są zgodne z tekstem. Ten zabieg pokazano właśnie na przykładzie zadania 3.2.

(II.1e) Zdający określa intencje autora lub nadawcy tekstu

Umiejętność tę sprawdzano zadaniem 5.5 w arkuszu dla poziomu rozszerzonego.

Do zadania 5 wykorzystano tekst o superszybkim pociągu, który będzie kursować na trasie Moskwa – Sankt Petersburg („Podróżowanie i turystyka – środki transportu”). Zadanie 5.5 to pytanie o cel, w jakim tekst został napisany.

Maturzyści, którzy zdawali pisemny egzamin maturalny na poziomie rozszerzonym, nie mieli problemów z rozwiązaniem tego zadania. Uzyskało ono najwyższy w teście dla tego poziomu wskaźnik łatwości – 0,93. Oznacza to, że maturzyści w stopniu bardzo dobrym opanowali umiejętność określania intencji autora lub nadawcy tekstu.

Materiał pomocniczy – jak rozwiązywać zadania wyboru wielokrotnego, sprawdzające umiejętność określania intencji autora lub nadawcy tekstu

Na przykładzie zadania 5.5 warto wskazać elementy właściwe dla zadań tego typu.

5.5. Автор текста

- A. представляет конструкторов российской версии.
- B. информирует о наборе кадров для обслуживания «Сапсана».
- C. критикует систему безопасности в высокоскоростных поездах.
- D. знакомит с проектом российского железнодорожного транспорта.

Obowiązują tutaj zasady właściwe dla zadań wyboru wielokrotnego. W teście i zadaniu powtarzają się tylko te słowa, których nie dało się uniknąć i które są bardzo szeroko związane z tematyką kolei jako środka transportu. Każdy z elementów zadania musi mieć swoje odniesienie w tekście transkrypcji, dlatego zdający powinien te powiązania „wyłapać”, porównać i stwierdzić ich zgodność lub niezgodność. Ale analizie podlega przede wszystkim cel, dla którego autor dany tekst stworzył. Ten cel sugerują czasowniki w proponowanych odpowiedziach: *представляет, информирует, критикует, знакомит*.

W teście rzeczywiście znaleźć można fragment o konstruktorach prototypu pociągu, ale jest to jakaś niemiecka firma na czele z głównym konstruktorem. Autor wspomina także o specjalistach, którzy planują poszerzenie oferty – ale nie informuje o naborze pracowników. «Сапсан» ma być jednym z najbezpieczniejszych środków transportu, dlatego zainstalowany w nim system bezpieczeństwa na pewno zadowoli pasażerów. Mowy więc nie ma o krytyce, raczej wprost przeciwnie. Tekst ma charakter wyłącznie informacyjny, zapoznaje z nowym projektem na rosyjskiej kolei.

1.3.2. Rozumienie pisanego tekstu

(II.2b) Zdający określa główną myśl poszczególnych części tekstu

Umiejętność tę sprawdzano zadaniem 4 w arkuszu dla poziomu podstawowego.

W zadaniu na dobieranie wykorzystano podzielony na siedem części tekst z zakresu tematycznego „Żywnie – lokale gastronomiczne”. Tekst reklamował moskiewskie restauracje, a zadaniem zdających było dobranie nagłówka do każdego fragmentu.

Zadanie 4 dla abiturientów szkół z województwa podlaskiego było łatwe (0,72), dla abiturientów szkół z województwa warmińsko-mazurskiego – umiarkowanie trudne (0,64). Podobne wskaźniki uzyskały zadania (także na dobieranie nagłówka do fragmentu), sprawdzające umiejętność określania głównej myśli poszczególnych części tekstu słuchanego.

Materiał pomocniczy – jak rozwiązywać zadania sprawdzające umiejętność określania głównej myśli poszczególnych części tekstu

Przypomnijmy, że określić główną myśl fragmentu tekstu, to odpowiedzieć na pytanie, o czym ten fragment mówi. Główna myśl musi zostać kilkakrotnie zasygnalizowana w całym fragmencie poprzez odpowiednie słowa, wyrażenia i zwroty. Ten zabieg warto pokazać uczniom na przykładzie zadania 4.

Niżej tekst do zadania cząstkowego 4.6:

«Атлас» приглашает гостей на главное событие года. На больших экранах и «плазмах» сразу в двух залах ресторана будет осуществляться трансляция чемпионата мира по футболу. Шеф-повар подготовит специальное меню. Кроме того, в зале ресторана будет организована выставка фотографий и викторина о футболе.

Do tekstu należało przyporządkować nagłówek D. *Предложение для болельщиков.*

Przyporządkowanie tego nagłówka do powyższego tekstu było dla maturzystów zadaniem umiarkowanie trudnym (0,67 podlaskie, 0,58 warmińsko-mazurskie). Prawdopodobnie największym problemem było rozszyfrowanie znaczenia słowa *болельщикоу*. W tekście kilkakrotnie zasygnalizowano informację, że restauracja zaprasza właśnie kibiców. Dwukrotnie wspomniano o piłce nożnej, a nawet nazwa restauracji związana jest ze sportem.

Dla utrwalenia umiejętności szukania odniesień jeszcze tekst do zadania 4.2:

«Экспресс» - это ресторан, в котором блюда готовятся из продуктов растительного происхождения. Вас могут заинтересовать густой суп-крем из белых грибов, пельмени с фаршем из овощей и фруктов, оригинальные салаты. В меню отсутствуют блюда из свинины, телятины и говядины, что компенсируется соевыми эквивалентами. Поэтому ресторан является центром здорового питания.

Do tekstu przyporządkować należy nagłówek A. *Мы мяса не подаём.* Wyrażenia i zwroty, sygnalizujące główną myśl fragmentu, podkreślono.

(II.2c) Zdający stwierdza, czy tekst zawiera określone informacje

Umiejętność tę sprawdzano zadaniem 6 typu prawda/fałsz, opartym na tekście z zakresu tematycznego „Praca – praca dorywcza”. Tekst informował o akcji *Трудовое лето*, którą po raz kolejny przeprowadzono w Sankt Petersburgu.

Dla maturzystów z województw podlaskiego i warmińsko-mazurskiego zadanie było łatwe (0,75; 0,70). Umiejętność stwierdzania, czy tekst zawiera określone informacje, została przez nich opanowana w zadowalającym stopniu.

Materiał pomocniczy – jak rozwiązywać zadania sprawdzające umiejętność stwierdzania, czy tekst zawiera określone informacje

W zadaniach tego typu (zwykle są to zadania prawda/fałsz) zdający musi zdecydować, które z podanych stwierdzeń są zgodne z treścią tekstu (czyli prawdziwe), a które nie są zgodne (czyli fałszywe).

Rozwiązanie takiego zadanie będzie składało się z trzech etapów. Najpierw należy dokonać analizy zadania i wyodrębnić w nim słowa-klucze. Następnie należy znaleźć odpowiadający zadaniu fragment w tekście. Na końcu wystarczy porównać zadanie z fragmentem, szukając wyrażen synonimicznych lub antonimów. Wyrazów przeciwstawnych dlatego, gdyż często użycie przeczenia zmienia stwierdzenie z prawdziwego na fałszywe.

Etapy rozwiązywania zadań tego typu można pokazać na przykładzie zadania cząstkowego 6.4. Niżej fragment tekstu i zadanie do niego:

Не останутся без внимания и дети-инвалиды. Среди ребят есть инвалиды по зрению, слуху, дети с небольшими нарушениями опорно-двигательного аппарата и интеллектуального развития.

6.4.	<i>В проекте примут участие молодые люди с ограниченными физическими возможностями.</i>
------	---

Najpierw analizujemy zadanie: mowa o projekcie, w którym wezmą udział dzieci niepełnosprawne. Słowa-klucze to właśnie молодые люди с ограниченными физическими возможностями. Etap drugi polega na znalezieniu odpowiedniego fragmentu – to cały przytoczony wyżej trzeci akapit tekstu. Etap końcowy – szukamy synonimów lub antonimów. Не останутся без внимания – to jakby примут участие. Natomiast инвалиды по зрению, слуху, дети с небольшими нарушениями опорно-двигательного аппарата и интеллектуального развития – to przecież молодые люди с ограниченными физическими возможностями. Zdanie jest więc prawdziwe. Gdyby, na przykład zdanie zaczynało się słowami в проекте не будет..., to zmieniałby się jego ranga z prawdziwego na fałszywe, bo не останутся без внимания jest przeciwstawne do в проекте не будет. To tylko przykład, bo nie powinno się konstruować zadań na „nie”.

I jeszcze jeden przykład:

Впереди летние каникулы. Тем, кто не желает тратить время впустую, администрация Санкт-Петербурга предлагает не только хорошо отдохнуть, но и заработать. Для этого в городе в очередной раз пройдёт программа «Трудовое лето». В рамках проекта предстоящим летом, как и всегда, будут трудиться подростки в возрасте 14 – 18 лет.

6.1.	<i>Проект летнего трудоустройства молодёжи в Санкт-Петербурге реализуется <u>впервые</u>.</i>
------	---

Mowa oczywiście o petersburskim projekcie pracy nastolatków latem – to na pewno jest prawda. Rozwiązującego zadanie będzie interesować przysłówek впервые. W tekście znajdzie on antonim – в очередной раз, a w następnym zdaniu jeszcze jego wzmocnienie как и всегда. Zdanie 6.1 jest więc fałszywe.

(II.2d) Zdający selekcjonuje informacje

Umiejętność tę sprawdzano zadaniem 5 w arkuszu dla poziomu podstawowego oraz zadaniem 7 w arkuszu dla poziomu rozszerzonego.

Zadanie 5 oparto na tekście z zakresu tematycznego „Podróżowanie i turystyka – wycieczki, wypadki i awarie”. Była to opowieść Eugeniusza Marczenko o jego niebezpiecznej przygodzie w górach.

Zadanie 7 natomiast – to zapis wywiadu ze znaną tenisistką na łamach gazety «Известия».

W obu zadaniach wykorzystano technikę wyboru wielokrotnego z czterema możliwymi odpowiedziami.

Stopień opanowania umiejętności selekcjonowania informacji przez maturzystów zdających pisemny egzamin maturalny z języka rosyjskiego przedstawia poniższa tabela.

Tabela 8. Stopień opanowania umiejętności selekcjonowania informacji

Poziom egzaminu	Nr zadania	Procent uzyskanych punktów	
		podlaskie	warmińsko-mazurskie
PP	5	74,2	65,3
		OKE	
PR	7	89,6	

Warto zauważyć, że podobne wskaźniki uzyskały zadania (także wybory wielokrotnego), sprawdzające umiejętność selekcjonowania informacji w tekście słuchanym.

Materiał pomocniczy – jak rozwiązywać zadania sprawdzające umiejętność selekcjonowania informacji

I w zadaniach na dobieranie, i wyboru wielokrotnego, i prawda/fałsz obowiązuje zasada, że w zadaniu nie powtarzamy słów, wyrażeń i zwrotów z tekstu, używamy synonimów i wyrażeń synonimicznych. Jeżeli jednak pewne słowa sporadycznie się powtarzają, bo nie ma możliwości zastąpienia ich innymi, to może to być „pułapka” dla zdającego, wtedy liczy się kontekst wypowiedzi.

W taką właśnie „pułapkę” wpadli maturzyści, rozwiązując zadanie cząstkowe 5.7 (uzyskało ono najniższy wskaźnik łatwości: 0,53 podlaskie, 0,36 warmińsko-mazurskie). Warto pokazać swoim uczniom mechanizm tworzenia takich językowych „pułapek”.

Niżej fragment opowieści Eugeniusza Marczenko o jego przygodzie w górach i zadanie do fragmentu:

Кататься на сноуборде в Карпатах я буду и дальше. Я неплохой лыжник и сноубордист, но, по совету инструктора, подумал купить себе новую доску, шлем и более удобные ботинки. Ночная прогулка в горах стала для меня уроком.

5.7. После этого случая Женя решил

- A. научиться кататься на лыжах.
- B. приобрести новый спортивный инвентарь.
- C. записаться на курсы первой помощи.
- D. поработать инструктором по сноубордингу.

W prawidłowej odpowiedzi nie ma powtarzających się nazw (oprócz *новая* w tekście, ale *новый* w odpowiedzi). Wskazanie poprawnej odpowiedzi było uzależnione od znajomości znaczenia wyrazu спортивный инвентарь. Zdający, którzy nie skojarzyli słowa спортивный инвентарь z opisem доска, шлем и более удобные ботинки, nie uzyskali punktu za to zadanie. Oni wpadli właśnie w „pułapkę” wyrazów powtarzających się i w tekście, i w zadaniu. Ci, którzy wychwycili сноуборд oraz инструктор, wskazali odpowiedź D. (choć Eugeniuś wcale nie zamierzał zostać instruktorem, tylko skorzystał z rady instruktora dotyczącej nowego sprzętu). Pozostałym wystarczyło podobieństwo brzmienia między лыжник w tekście i лыжи w zadaniu. W obu tych przypadkach maturzyści nie wykazali się umiejętnością selekcjonowania informacji w pisanym tekście.

(II.2f) Zdający określa związki między poszczególnymi częściami pisanego tekstu

Umiejętność tę sprawdzano zadaniem 8 w arkuszu dla poziomu rozszerzonego. Polegało ono na przeczytaniu tekstu z lukami o bookcrossingu i wpasowaniu do luk brakujących zdań spośród podanych pod tekstem.

Zadanie 8 było łatwe (łatwość 0,85) dla maturzystów, który przystąpili do egzaminu z języka rosyjskiego na poziomie rozszerzonym. Wymienioną wyżej umiejętność opanowali oni w stopniu dobrym.

Materiał pomocniczy – jak rozwiązywać zadania sprawdzające umiejętność określania związków między poszczególnymi częściami tekstu

Zadanie 8 jest świetnym materiałem do ćwiczeń doskonalących wyżej wymienioną umiejętność. Jak się do tego zabrać? Na co zwrócić uwagę uczniów? Mały wycinek takich działań można prześledzić na przykładzie zadania cząstkowego 8.2, które wypadło najłatwiej (łatwość 0,78).

*Явление буккроссинга возникло в 2001 году, когда американец Рон Хорнбекер оставил 20 книг в холле отеля, вложив в каждую записку с объяснением. Через полгода на специально созданном сайте общалось более 300 человек. 8.2. _____
Со временем идея буккроссинга проникла из США и в другие страны: во Францию, Финляндию, Россию...*

Lukę 8.2 należało uzupełnić jednym z następujących zdań:

- A. *Она закупила на свои средства и «отпустила» четыре тысячи книг.*
- B. *Ведь на улице или в общественном транспорте книга может испортиться под дождём или потеряться.*
- C. *Он указал, где и когда её нашёл, и передал следующему книголюбу.*
- D. *В ней поясняется, что эта книга – часть всемирного движения, называющегося буккроссинг.*
- E. *Человек, прочитавший книгу, отправляет её по почте своему далёкому знакомому, тот – своему другу и так далее.*
- F. *Эти американцы стали первыми буккроссерами, «освобождающими» всё новые и новые книги.*

Zadanie sprawdza stopień opanowania umiejętności określania związków między poszczególnymi częściami tekstu, dlatego do luki zdanie musi być związane ze zdaniem poprzednim i następnym w tekście. Przydaje się znajomość gramatyki.

Zdanie przed luką brzmi: Через полгода на специально созданном сайте общалось более 300 человек. Czy po nim można umieścić zdanie A., które zaczyna się zaimkiem она? Nie, gdyż w poprzednim zdaniu jest słowo сайт (czyli он) oraz более 300 человек (czyli они). Z czysto gramatycznych względów odpadają także odpowiedzi B. oraz D. W lukę nie wstawimy także zdania E., gdyż mowa tutaj o porozumiewaniu się przez Internet. Gramatycznie pasuje C., tylko czy zaimek он odnosić się ma do rzeczownika сайт? Lepszym rozwiązaniem będzie połączenie более 300 человек z określeniem эти американцы. Należy jeszcze sprawdzić, czy zdanie F. będzie współgrało z następującym po nim Со временем идея буккроссинга проникла из США и в другие страны. Rzeczywiście, określenie эти американцы wiąże się ze zwrotem проникла из США.

Trochę to skomplikowane. Reasumując, wystarczy uświadomić uczniom, że wstawione w lukę zdanie musi logicznie i gramatycznie wiązać się ze zdaniem przed luką i po niej.

(II.2j) Zdający rozpoznaje różnorodne struktury leksykalno-gramatyczne w podanym kontekście

Umiejętność tę sprawdzano zadaniem 9 w arkuszu dla poziomu rozszerzonego. Wykorzystany w zadaniu tekst opisuje przeprowadzony wśród rosyjskiej młodzieży projekt profilaktyki AIDS. Zadaniem zdającego było rozpoznanie różnorodnych struktur leksykalno-gramatycznych (typowych dla poziomu rozszerzonego) i wybranie właściwego uzupełnienia luk w tekście. Był to test luk sterowanych, a za każde poprawne rozwiązanie maturzysta otrzymywał 0,5 punktu.

Maturzyści z województw podlaskiego i warmińsko-mazurskiego wykazali się niżej zadowalającym stopniem opanowania umiejętności rozpoznawania struktur leksykalno-gramatycznych w podanym kontekście. Zadanie 9 było dla nich umiarkowanie trudne (łatwość 0,62).

1.3.3. Przetwarzanie tekstu w zakresie pisania

(V.2b) Zdający stosuje zmiany struktur leksykalno-gramatycznych, rejestru, stylu lub formy tekstu

Umiejętność tę sprawdzano zadaniami 1 i 2 w arkuszu dla poziomu rozszerzonego. Wykorzystany do zadania 1 tekst opowiadał wycinek z historii obuwnictwa. Zadaniem zdającego było uzupełnienie luk w tekście wyrazami w odpowiedniej formie. Zadanie 2 polegało na uzupełnieniu podanych zdań przetłumaczonymi wyrażeniami podanymi w nawiasach po polsku. Od maturzystów wymagano pełnej ortograficznej i gramatycznej poprawności zdań. Za każde poprawne rozwiązanie można było otrzymać 0,5 punktu.

Tylko 55% maturzystów rozwiązało zadanie 1. Jeszcze mniej, bo 42%, uporało się z zadaniem 2. Umiejętność stosowania zmian struktur leksykalno-gramatycznych przez maturzystów, zdających egzamin na poziomie rozszerzonym, nie została opanowana w zadowalającym stopniu.

1.3.4. Wypowiedź pisemna w arkuszu dla poziomu podstawowego

Poprzez polecenie sformułowania wypowiedzi pisemnej w arkuszu dla poziomu podstawowego sprawdzano umiejętności z następujących obszarów standardów wymagań egzaminacyjnych:

Wiadomości – (I.1) zdający zna proste struktury leksykalno-gramatyczne umożliwiające formułowanie wypowiedzi.

Tworzenie tekstu (produkcja) – (III.2e) zdający poprawnie stosuje środki leksykalno-gramatyczne, adekwatnie do ich funkcji; (III.2f) zdający wypowiada się w określonej formie z zachowaniem podanego limitu słów.

Reagowanie językowe (interakcja) – (IV.2b) zdający uzyskuje, udziela, przekazuje lub odmawia informacji, wyjaśnień, pozwoleń.

Zadaniem 7 sprawdzano umiejętności (IV.2b) oraz (III.2e).

Zadaniem 8 sprawdzano umiejętności: (IV.2b), (III.2f), (I.1), (III.2e).

Zadanie 7 wymagało sformułowania treści ogłoszenia o konkursie prac o tematyce ekologicznej. Zadaniem zdającego było:

- poinformowanie o konkursie,
- określenie rodzaju prac konkursowych,
- podanie, gdzie odbędzie się wystawa prac,
- napisanie, jakie nagrody czekają na zwycięzców.

Zadanie 8 polegało na napisaniu listu prywatnego do kolegi z Moskwy. W treści listu zdający musiał:

- poinformować o tym, że był na weselu znajomego i opisać okoliczności, w jakich poznali się państwo młodzi,
- scharakteryzować wybrankę znajomego i opisać, jak była ubrana na weselu,
- podzielić się wrażeniami z uroczystości i opisać najciekawszy prezent,
- przedstawić plany państwa młodych dotyczące mieszkania i pracy.

Opisu umiejętności tegorocznych maturzystów w zakresie wypowiedzi pisemnej na poziomie podstawowym podjęła się nauczycielka języka rosyjskiego w jednej z białostockich szkół ponadgimnazjalnych, doświadczona egzaminatorka, od wielu lat współpracująca z Okręgową Komisją Egzaminacyjną w Łomży. Oddaję jej głos...

Słabe i mocne strony maturzysty 2010 roku – wnioski egzaminatora po lekturze maturalnych wypowiedzi pisemnych z języka rosyjskiego

W arkuszu maturalnym z języka rosyjskiego w 2010 roku krótka forma użytkowa sprawdzała wiedzę maturzystów z zakresu „Świat przyrody – ochrona środowiska naturalnego”.

Dla tegorocznych maturzystów napisanie ogłoszenia (zadanie 7) okazało się zadaniem umiarkowanie trudnym.

Większość piszących używała słowa *объявление*, jednakże nieliczni potrafili zapisać to słowo bez błędu, czyli z użyciem znaku twardego. Często też w nagłówku pojawiało się słowo *внимание*.

Przekazanie informacji 1. o organizowanym konkursie było zadaniem najprostszym w tym poleceniu. Zdający znali słowa *конкурс, экология*. W pracach, które sprawdziłam, przekaz informacji brzmiał najczęściej: *Организуем конкурс (экологический, о экологии, о природе)*. Moim zdaniem, łatwość wypowiedzi spowodowana była podobieństwem w/w słów i zwrotów w językach polskim i rosyjskim.

Informacja 2., w której maturzysta musiał określić rodzaj prac konkursowych, okazała się najtrudniejsza do przekazania i tylko nieliczni poradzili sobie z tym zadaniem. Pozostali najczęściej używali nazw typu: *плакат, фильм, картина*, ale w danej konstrukcji nie było potwierdzenia, że praca jest przeznaczona na konkurs, np.: *Надо сделать плакаты. Нам нужны картинки*. Taką wypowiedź nie była punktowana.

W informacji 3. należało podać miejsce wystawy. Dla zdających, których prace sprawdziłam, było to bardzo łatwe zadanie. Najczęściej powtarzały się wypowiedzi: *Выставка будет в нашей школе, в музее, на улице... Работы можно смотреть в школе...* Nieliczni określali miejsce, jednakże nie używali słowa *выставка*. Byli także tacy, którzy pisali nie o miejscu wystawy, ale o miejscu konkursu. Moim zdaniem, tego typu błędy wynikały z braku umiejętności czytania ze zrozumieniem, a nie z niedostatecznego opanowania leksyki.

Informacja 4. wymagała określenia nagród, jakie otrzymają zwycięzcy konkursu. Maturzyści nie potrafili użyć słów *победитель, победить, приз, награда*. Najczęściej występowały określenia: *Ждут подарки! Вы достанете компьютер! Замість konstrukcji Победитель получит компьютер!* często powtarzała się informacja *Будут разные подарки*. A to, niestety, nie było przekazanie wymaganej informacji w sposób skutkujący otrzymaniem punktu.

Poprawność wypowiedzi piszących była często zakłócana użyciem słów i wyrażeń z języka białoruskiego np. *выстаўка*.

Zadanie 8 nawiązywało do zakresów tematycznych „Człowiek – wygląd zewnętrzny, cechy charakteru, uczucia i emocje” oraz „Życie rodzinne i towarzyskie – święta i uroczystości”.

Największy problem sprawiło piszącym przekazanie informacji 1a. W zdecydowanej większości nie znali oni słów: *свадьба, брак, бракосочетание*. Używali niepunktowanej konstrukcji: *Я был у друга на празднике*. Podobnie przedstawiała się sytuacja z informacją 1b, w której należało określić okoliczności poznania się państwa młodych. Najczęściej powtarzającym się błędem było użycie czasowników *познать* lub *познакомить* zamiast *познакомиться*. Niewątpliwą zaletą wielu prac był dokładny opis okoliczności poznania się, nierzadko z elementem dramaturgii, przedstawieniem zdarzenia, dzięki któremu młodzi poznali się.

Charakterystyka wybranki znajomego (informacja 2a) okazała się zadaniem prostym. Maturzyści opisywali najczęściej wygląd zewnętrzny osoby: *Она красивая. У неё длинные*

волосы, чёрные глаза. Zupełnie inaczej wyglądał opis, jak była ubrana panna młoda (informacja 2b). Nieliczni używali nazewnictwa typu: *венюк, фата.* Najczęściej przyznawałam 0,5 punktu za konstrukcję: *У неё были белые туфли на каблуке. Она была одета в белое платье.* Jednak w wielu pracach piszący używali polonizmów dla określenia części garderoby, np. «сукня». Moim zdaniem, piszący nie znali podstawowej leksyki związanej bezpośrednio ze ślubem, stosowali nazewnictwo określające ubiór ogólnie, dopasowując kolor do typu uroczystości.

Opisując wrażenia z uroczystości (informacja 3a), piszący najczęściej przekazywali je następującą konstrukcją: *Там было очень весело (интересно).* Opis najciekawszego prezentu (informacja 3b) okazał się również niełatwym zadaniem. Zdający bez problemu nazywali sam prezent: Jednak nieliczni potrafili zastosować w zdaniu stopień najwyższy przymiotnika. W pracach dominowały konstrukcje: *Они получили от родителей машину. Это очень интересный подарок.*

W informacji 4. wymagane było przedstawienie planów nowożeńców, dotyczących pracy i mieszkania. Zdający doskonale znali leksykę związaną z tematyką domu: *Молодые хотят купить дом. Они будут жить с родителями (в Москве).* Podobnie było ze znajomością nazw zawodów i miejsc pracy. Dominowały konstrukcje typu: *Она будет работать в школе. Он инженер и хочет работать на фабрике.* Przy realizacji tej części pracy utrudnieniem był wymóg stosowania form i konstrukcji określających czas przyszły. Piszący bardzo często stwierdzali: *Он/она уже работает, они живут в своей квартире.* A za taki przekaz informacji egzaminatorzy nie przyznawali punktu.

Zdecydowanym atutem tegorocznych maturzystów jest doskonała znajomość zasad redagowania listu prywatnego. W większości prac kryterium formy spełnione było w maksymalnym stopniu, prace zawierały 5 obligatoryjnych elementów, były logiczne i spójne, a piszący przestrzegali limitu słów. Sporadycznie zdarzały się prace bardzo wartościowe, jednak zawierające ponad 180 słów. Bardzo nieliczne były też listy składające się z liczby słów poniżej 60. Moim zdaniem, wynikało to raczej z niewłaściwego wykorzystania czasu na egzaminie (zabrakło czasu na realizację dłuższej formy użytkowej), aniżeli z niewiedzy. Podobnie niewielki odsetek zdających nie przystąpił do realizacji zadań otwartych.

Należy zwrócić uwagę na kryterium poprawności językowej. W pracach, które sprawdziłam, błędy językowe i ortograficzne obniżały ich wartość, jednakże nie zakłócały komunikacji w rażący sposób. Absolutnym wyjątkiem były prace napisane prawie fonetycznie, gdzie ilość błędów pokrywała się z ilością słów, a jedyną wartość stanowiły strzępy informacji przekazanych zrozumiale tylko na zasadzie podobieństwa języka polskiego i rosyjskiego.

W sferze bogactwa językowego zdecydowaną większość prac oceniłam na 1 punkt. Tylko niewielki odsetek stanowiły prace ze szczególnie bogatym słownictwem i rozbudowanymi konstrukcjami leksykalno-gramatycznymi.

Podsumowując, sprawdziłam wiele prac napisanych w miarę poprawnym językiem, w których interesujący sposób realizacji kolejnych „kropek” zachęcał wręcz do uważnego czytania. Lekturę pozostałych wypowiedzi zakłócały liczne błędy. Jednak, oceniając pracę maturzystów, należy brać pod uwagę fakt, iż wielu z nich rozpoczyna naukę języka rosyjskiego w szkole ponadgimnazjalnej od podstaw. Skutkuje to tym, że umiejętność komunikowania się zostaje opanowana w zadowalającym stopniu, jednak poprawność językowa nie jest utrwalana ze względu na krótki okres nauki.

Danuta Michalczuk

Autorka jest nauczycielką języka rosyjskiego w Zespole Szkół Gastronomicznych w Białymstoku

1.3.5. Wypowiedź pisemna w arkuszu dla poziomu rozszerzonego

Poprzez polecenie sformułowania wypowiedzi pisemnej w arkuszu dla poziomu rozszerzonego sprawdzano umiejętności z następujących obszarów standardów wymagań egzaminacyjnych:

Wiadomości – (I.1) zdający zna różnorodne struktury leksykalno-gramatyczne umożliwiające formułowanie wypowiedzi.

Tworzenie tekstu (produkcja) – (III.2b) zdający tworzy tekst w postaci dłuższej wypowiedzi pisemnej uwzględniającej relacjonowanie wydarzeń, (III.2d) zdający tworzy tekst w postaci dłuższej wypowiedzi pisemnej uwzględniającej przedstawianie i uzasadnianie opinii własnych i innych osób, (III.2e) zdający poprawnie stosuje środki leksykalno-gramatyczne, adekwatnie do ich funkcji; (III.2f) zdający wypowiada się w określonej formie z zachowaniem podanego limitu słów.

Zadaniem zdającego było sformułowanie wypowiedzi pisemnej na jeden z trzech tematów, które dotyczyły zakresów tematycznych: „Praca dorywcza, „Kultura – twórcy i ich dzieła”, „Życie szkoły”. Tematy wypowiedzi pisemnych obejmowały rozprawkę, recenzję i opowiadanie.

1. Coraz częściej młodzi ludzie podczas roku szkolnego jednocześnie uczą się i pracują dorywczo. Napisz rozprawkę, przedstawiając pozytywne i negatywne strony tego zjawiska.
2. W ofercie telewizji pojawia się coraz więcej programów rozrywkowych. Napisz recenzję programu muzycznego, który według Ciebie przyczynia się do odkrywania nowych talentów.
3. Napisz opowiadanie o niespodziewanym wydarzeniu w szkole, które zmieniło Twój stosunek do jednego z rówieśników/jednej z rówieśniczek, i zapoczątkowało waszą przyjaźń.

Analizę umiejętności maturzystów opracowały dwie doświadczone egzaminatorki, specjalistki w zakresie oceniania dłuższej wieloaspektowej wypowiedzi pisemnej na poziomie rozszerzonym, od wielu lat współpracujące z Okręgową Komisją Egzaminacyjną w Łomży. Oddaję im głos...

Wnioski egzaminatora po lekturze maturalnych wypowiedzi pisemnych z języka rosyjskiego na poziomie rozszerzonym

Najchętniej wybierana przez maturzystów była rozprawka. Ogólnie można stwierdzić, że większość zdających dobrze opanowała pisanie tej formy wypowiedzi. Zdarzały się jednak prace, w których teza nie została umieszczona na początku pracy, lecz dopiero po zbyt rozbudowanym wstępie. Nieznaczna część zdających przedstawiła dużo argumentów za pracą dorywczą młodych ludzi podczas roku szkolnego, natomiast negatywne strony tego zjawiska były jedynie zasygnalizowane (lecz nie można stwierdzić, że argumentacja była jednostronna). Nie było prac nie na temat. Najczęstsze argumenty za jednoczesną nauką i pracą to: posiadanie własnych pieniędzy, możliwość ich wydawania na własne przyjemności, zdobywanie doświadczenia. Argumenty przeciw to: przemęczenie, opuszczenie się w nauce, brak czasu dla siebie i przyjaciół.

Opowiadanie o niespodziewanym wydarzeniu w szkole było często wybierane przez zdających. Dobrze opanowana przez maturzystów leksyka z zakresów tematycznych „Szkoła” i „Człowiek” powodowała zbyt rozbudowane wstępy. Zdarzały się prace, gdzie wydarzenie główne, które zapoczątkowało przyjaźń, nie miało miejsca w szkole, lecz np. w parku, na wycieczce szkolnej, ulicy. Jako wydarzenie główne zdający przedstawiali najczęściej chorobę własną bądź kogoś w rodzinie kolegi, złamanie nogi, kradzież torebki, pożar w szkole. Nie było prac nie na temat oraz takich, w których nie została zachowana chronologia wydarzeń.

Recenzja nie cieszyła się popularnością wśród maturzystów. Zdający nie podkreślali roli programu muzycznego w odkrywaniu talentów, lecz korzyści z oglądania bądź udziału w takim programie. Rekomendacja programu najczęściej nie zawierała uzasadnienia nawiązującego do polecenia. Recenzja najczęściej dotyczyła "Tańca z gwiazdami". Nie było prac, które nie zachowały formy i cech charakterystycznych dla tej formy wypowiedzi.

Leonida Kondrusik

Autorka jest nauczycielką języka rosyjskiego w Zespole Szkół Ogólnokształcących i Technicznych w Białymstoku

Słabe i mocne strony maturzysty 2010 roku – uwagi przewodniczącego zespołu o odpowiedziach do zadań

Temat 1.

Coraz częściej młodzi ludzie podczas roku szkolnego jednocześnie uczą się i pracują dorywczo. Napisz rozprawkę, przedstawiając pozytywne i negatywne strony tego zjawiska.

Co wyszło dobrze – najczęstsze rozwiązania	Słabe strony – najczęstsze błędy
<p>Rozprawka – to forma wypowiedzi najlepiej opanowana przez zdających egzamin na poziomie rozszerzonym.</p> <p>W przeważającej większości prac najpierw argumenty „za”, potem „przeciw”, z zachowaniem właściwych proporcji między nimi.</p> <p>Plusy: pomoc rodzicom, dowolne dysponowanie zarobionymi przez siebie pieniędzmi, zakup gadżetów (na które rodzice nie daliby pieniędzy), dobrze jest mieć swoje pieniądze i nie prosić o nie rodziców, praca dorywcza uczy szacunku do pieniędzy i do pracy, praca uczy obowiązkowości.</p> <p>Minusy: trudno łączyć naukę i pracę – pojawiają się problemy w szkole, stres, zmęczenie, pogorszenie kondycji fizycznej i psychicznej (<i>можно сойти с ума, серьёзно заболеть</i>).</p> <p>W większości uwzględnienie wszystkich części pracy (wstępu, rozwinięcia i zakończenia), z zachowaniem właściwych proporcji.</p> <p>Na ogół graficzne wyodrębnienie wszystkich części pracy.</p> <p>Stosowanie wyrażen i zwrotów, charakterystycznych dla formy rozprawki: <i>постараюсь ответить на вопрос, во-первых, во-вторых..., с одной стороны, сторонники – противники, по-моему, я уверен, мне кажется, я считаю, подытоживая, подводя итоги...</i></p>	<p>Nieumiejętność sformułowania neutralnej tezy.</p> <p>Jednostronna argumentacja (rzadko).</p> <p>Argumenty zbyt ogólne, bez przykładów.</p> <p>Przewaga argumentów „za”, czyli pozytywnych stron opisywanego zjawiska.</p> <p>Opisy wakacyjnej pracy – w formie opowiadania.</p> <p>Podsumowanie fragmentaryczne.</p> <p>Podsumowanie niezgodne z tematem.</p> <p>Podsumowanie nie wynika z treści wypowiedzi i przedstawionej argumentacji.</p> <p>Przekroczenie limitu słów.</p> <p>Trójdzielność wypowiedzi, ale brak akapitów.</p>

Temat 2.

W ofercie telewizji pojawia się coraz więcej różnych programów rozrywkowych. Napisz recenzję programu muzycznego, który według Ciebie przyczynia się do odkrywania nowych talentów.

Temat wybierany najrzadziej.

Co wyszło dobrze – najczęstsze rozwiązania	Słabe strony – najczęstsze błędy
<p>Tytuły programów rozrywkowych: najczęściej „Taniec z gwiazdami”, sporadycznie „Szansa na sukces”, „Mam talent”.</p> <p>Zazwyczaj trzy informacje o programie – tytuł, stacja telewizyjna / godzina emisji, prowadzący.</p> <p>Wypowiedzi na ogół spójne, logiczne.</p> <p>Uwzględnienie wszystkich części pracy z właściwymi proporcjami między nimi.</p>	<p>Zbyt ogólne informacje o zawartości treściowej programu.</p> <p>Zbyt ogólna ocena programu, bez podkreślenia jego roli w odkrywaniu talentów.</p> <p>Rekomendacja najczęściej na poziomie B (w uzasadnieniu brak nawiązania do funkcji odkrywania talentów).</p> <p>Brak graficznego wyodrębnienia części pracy.</p>

Temat 3.

Napisz opowiadanie o niespodziewanym wydarzeniu w szkole, które zmieniło Twój stosunek do jednego z rówieśników / jednej z rówieśniczek, i zapoczątkowało waszą przyjaźń.

Co wyszło dobrze – najczęstsze rozwiązania	Słabe strony – najczęstsze błędy
<p>Wydarzenie – to głównie choroba lub kradzież.</p> <p>Rówieśnik (kolega/koleżanka) – osoba cicha i nieśmiała lub nielubiany w klasie kujon, ale pomaga w nadrobieniu zaległości i przygotowaniu do klasówki.</p> <p>We wszystkich pracach wzmianka o początkach przyjaźni.</p> <p>Chronologia wydarzeń.</p>	<p>Problemy z umiejscowieniem głównego wydarzenia w szkole (w związku np. z chorobą, nieobecnością w szkole).</p> <p>Zbyt rozbudowany wstęp (dotyczący np. opisu szkoły, klasy, w których maturzysta się uczył).</p> <p>Zbyt drobiazgowo przedstawienie wydarzeń prowadzących do wydarzenia głównego.</p> <p>Niezbyt szczegółowe przedstawienie wydarzenia głównego.</p> <p>Fragmenty luźno związane z tematem (np. charakterystyka przyjaciela) w celu wypełnienia pracy do wymaganego limitu słów.</p> <p>Niezbyt przekonujący opis reakcji uczestników wydarzenia. Jednozdanowy opis reakcji uczestników wydarzenia.</p>

Halina Bancarewicz

Autorka jest nauczycielką języka rosyjskiego w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 1 w Białymstoku